

3. Телійчук В. Г., Рець В. В. Оперативно-розшукова тактика: практичний аспект та значення її окремих елементів. *Norwegian Journal of development of the International Science*. 2021. № 64. С. 27–30.
4. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.
5. Пашаєв А. З. Протидія наркозлочинності шляхом негласного співробітництва. *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.* (м. Одеса, 26 бер. 2020 р.). Одеса : ОДУВС, 2020. С. 164–164.

УДК 343.98

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/82-83

Тарас ЖИЛОВ

курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

Андрій КИСЕЛЬОВ

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ СУЧАСНОГО КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ У ПРОТИДІІ ЗЛОЧИННОСТІ

Практична значущість дослідження кримінальної аналітичної діяльності обумовлюється тим, що в умовах сучасності стан справ саме у сфері протидії поширенню злочинності порушує соціально-економічну та соціальну рівновагу в суспільстві. При здійсненні аналізу юридичної літератури та незважаючи на наявність значної кількості наукових публікацій, які присвячені вивченню організованих форм злочинності, певного дослідження потребують саме ті питання, що стосуються аналітичного супроводу як на етапі оперативно-розшукової діяльності, так і під час здійснення досудового розслідування кримінальних проваджень.

В юридичній літературі кримінальний аналіз визначається специфічним видом інформаційно-аналітичної діяльності правоохоронних органів, який полягає у перевірці та оцінці інформації, її інтерпретації, встановленні зв'язків між даними, що отримуються у процесі виявлення, припинення та розслідування злочинів і мають значення для оперативно-розшукової діяльності та кримінального провадження, з метою їх використання правоохоронними органами та судом, подальшого проведення оперативного, тактичного та стратегічного аналізу [1, с. 21]. Крім того, деякі науковці виокремлюють два види кримінального аналізу, а саме: аналітичний пошук та аналітичне дослідження. Так, основним змістом аналітичного пошуку визначається організація інформації таким чином, щоб полегшити завдання з вилучення змісту із зібраних даних. У свою чергу, аналітичне дослідження полягає у встановленні взаємозв'язків між особами, подіями та предметами [2, с. 237].

При дослідженні кримінального аналізу та його значення доцільним є виокремити його як від інформаційно-аналітичної діяльності в цілому. Зауважимо, що кримінальний аналіз відрізняється від вказаної діяльності тим, що він дозволяє отримувати нову, раніше невідому інформацію, яка має велике значення для оперативних завдань і включає не лише події та об'єкти, але і причини, наслідки, стійкість, ієрархію в групах, розподіл ролей, корупційні зв'язки тощо [3, с. 34]. До того ж, кримінальний аналіз активно використовується в правоохоронній діяльності та виступає потужним інструментом в боротьбі зі злочинністю.

Крім того, у процесі кримінального аналізу аналітик проводить аналітичне дослідження інформації, яка стає йому доступною, і створює на його основі аналітичні продукти, що в подальшому мають інформаційний та рекомендаційний характер і допомагають вирішити оперативні, а також тактичні завдання при документуванні і розслідуванні злочинів або плануванні превентивних заходів боротьби зі злочинністю. Наявні технології дають змогу правоохоронним органам реагувати на події злочину більш

ефективно, більш обдумано, із покращеною оперативною розвідкою та з активним акцентом на безпеці поліцейських, громадян та суспільства [4, с. 130].

Зазначимо, що певна місія кримінального аналізу в умовах сучасності полягає у тому, щоб надати правоохоронним органам можливість використовувати широкий спектр технологій (що постійно поширюється) для ефективної та результативної роботи поліції [5, с. 3–5]. Зазначене є досить важливим, адже наявність таких засобів та вміння ними користуватися в подальшому допомагає більш ефективно здійснювати розслідування кримінальних правопорушень та знаходити осіб, які вчинили кримінально-протиправні діяння.

До того ж, у контексті воєнного стану кримінальний аналіз відіграє надзвичайно важливу роль у боротьбі зі злочинністю та забезпеченні правопорядку. Даний аналіз допомагає правоохоронним органам виявляти тенденції в злочинності, розкривати злочини та запобігати їх вчиненню. Тобто, належна підготовка правоохоронців у сфері кримінального аналізу та доступ до необхідних ресурсів та технологій стають критичними умовами для успішного ведення операцій під час дії правового режиму воєнного стану. Основні завдання кримінального аналізу під час воєнного стану включають в себе виявлення та аналіз злочинів, розробку та впровадження заходів щодо запобігання злочинності, а також координацію дій між правоохоронними органами та іншими відповідальними за забезпечення безпеки в умовах воєнного стану суб'єктами. У свою чергу, підготовка аналітичних матеріалів та рекомендацій для владних органів також виступає важливою складовою такого процесу. Всі ці завдання є важливими для забезпечення безпеки та правопорядку в умовах воєнного стану та для зменшення ризиків злочинності [6, с. 5]. В умовах сучасності кримінальний аналіз є досить важливим в аспекті розслідування кримінальних правопорушень у кіберпросторі, адже наразі їх дуже велика кількість і вони потребують особливої уваги та постійного моніторингу в системі Інтернет.

А. Кисельовим акцентовано на необхідності врахування поліцейськими тактичних особливостей під час оперативно-розшукової протидії кримінальним правопорушенням [7–10]. В тому числі кіберзлочинам, що вчинені чи готуються в умовах воєнного стану.

Отже, можна зробити висновок, що кримінальний аналіз активно використовується в правоохоронній діяльності та виступає потужним інструментом в боротьбі зі злочинністю. До того ж, в умовах сучасності кримінальний аналіз відіграє важливу роль, адже наразі країна страждає не тільки від воєнних злочинів країни-агресора, а також і від злочинів в кіберпросторі, які потребують значної уваги.

1. Мовчан А. В. Актуальні проблеми впровадження в органах Національної поліції України моделі поліцейської діяльності, керованої аналітикою. *Соціально-правові студії*. 2018. Вип. 1. С. 17–22.

2. Шинкаренко І. Р. Проблеми запровадження кримінального аналізу в діяльності підрозділів кримінальної поліції: теоретико-історичне підґрунтя. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2017. С. 233–242.

3. Благуга Р. І., Мовчан А. В. Новітні технології у розслідуванні злочинів: сучасний стан і проблеми використання : монографія. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 256 с.

4. Падишев В. Г., Форос Г. В. Створення центрів кримінального аналізу в режимі реального часу – важливий важіль у переведенні поліції з реактивного режиму до проактивного: зарубіжний досвід. *Морська безпека та оборона*. 2023. № 2. С. 127–136.

5. The Mission of a Real Time Crime Center. *Bja.Ojp.Gov*. URL : <https://bja.ojp.gov/sites/g/files/xyckuh186/files/media/document/RealTimeCrimeCenterInformation.pdf>.

6. Гриб Б. В., Мелашенко В. К. Правове регулювання кримінального аналізу в діяльності Національної поліції України. *Colloquium-journal*. 2023. № 28 (187). С. 4–7.

7. Кисельов А. О. Особливості документування підрозділами кримінальної поліції злочинних дій, пов'язаних із незаконним заволодінням транспортним засобом. *Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 19 жовт. 2018 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. С. 29–31.

8. Кисельов А. О. Тактика спілкування поліцейського з особами. *The Top Actual Researches in Modern Science : Proceedings of the IInd International Scientific and Practical Conference* (Ajman, July 28-29, 2016, UAE). *International Scientific and Practical Conference «World Science»*. 2016. № 8 (12). Р. 25–28.

9. Горелік Д. С., Кисельов А. О. Міжнародне співробітництво Національної поліції у сфері оперативно-розшукової діяльності. *Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* : у 2-х ч. (Дніпро, 19 жовт 2018 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. Ч. 1. С. 139–141.

10. Kyselov A., Kovalevska O. An investigation of effective police communication law enforcement roles requiring language skills // *Methodological bases of studying the processes of general mental laws in human interaction with the environment*. International Science Group. Boston : Primedia eLounch, 2022. 194 p. P. 39–47.